

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/125/2018
Identifikačné číslo spisu: 5113221331
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5113221331.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne I. L. Š., bytom D. XXXX/XX, XXX XX Ž., zastúpenej JUDr. Zdenkou Hulmanovou, advokátkou so sídlom Kysucká cesta 3, Žilina, proti žalovanému I. B. Š., bytom P. XXX, zastúpenému JUDr. Jánom Kasenčákom, advokátom so sídlom Juraja Fándlyho 2163/7, 010 01 Žilina, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 6 C 190/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2017 sp. zn. 10 Co 261/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. februára 2017 č.k 6 C 190/2013-358 vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej aj „BSM“) žalobkyne a žalovaného tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku. Žiadnej strane náhradu trov konania nepriznal. Uviedol, že žalobkyňa mala za to, že predmetný byt patrí do jej výlučného vlastníctva, aj napriek tomu, že vlastníctvo k nemu bolo nadobudnuté počas trvania manželstva strán sporu, avšak kúpna cena bola uhradená z jej výlučných peňažných prostriedkov, ktoré dostala darom od svojich rodičov. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa dôkazné bremeno neunesla a nepreukázala, že by darom od svojich rodičov obdržala peňažnú čiastku zodpovedajúcu kúpnej cene sporného bytu a túto aj následne na zaplatenie kúpnej ceny sporného bytu použila. Žalobkyňa teda nepreukázala, že kúpna cena sporného bytu nebola zaplatená (a to čo i len čiastočne) z peňažných prostriedkov pochádzajúcich z BSM. Súd prvej inštancie uviedol, že tak vychádzal z toho, že sporný byt patrí do BSM strán sporu. Konštatoval, že nemal za preukázané, že by ktorákoľvek strana sporu vynaložila na spoločný majetok svoj oddelený majetok vo výlučnom vlastníctve, a preto nemal dôvod postupovať v prejednávanej veci podľa cit. ust. § 150 veta druhá Občianskeho zákonníka. Súčasne podľa neho v konaní nevyšli najavo

také skutkové okolnosti, ktoré by odôvodňovali disparitné vyporiadanie BSM strán sporu (t. j. nie vychádzajú z rovnosti podielov strán sporu na ich BSM).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. novembra 2017 sp.zn. 10 Co 261/2017 na odvolanie žalobkyne rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že súd prvej inštancie predovšetkým podrobne a vyčerpávajúcim spôsobom predostrel/vysvetlil právne východiská - vo vzťahu k inštitútu BSM, jeho vzniku, zrušeniu a vyporiadaniu, k otázke subjektu zaťaženého príslušným dôkazným bremenom, ako i k posudzovaniu listinných dôkazov) - na základe ktorých (východísk) následne sformuloval logické a presvedčivé závery, s ktorými sa odvolací súd stotožňuje (§ 387 ods. 2 CSP) a v konkrétnostiach na ne odkázal. Pokiaľ žalobkyňa (v zásadnej odvolacej námietke smerujúcej proti zaradeniu sporného bytu do masy BSM) nesúhlasí s negatívnym hodnotením vierohodnosti výpovede ňou navrhutej svedkyne, je potrebné podľa odvolacieho súdu zdôrazniť, že toto jej subjektívne stanovisko nie je spôsobilé vyvrátiť konzistentnú myšlienkovú konštrukciu, na ktorej súd prvej inštancie založil svoj úsudok a ktorá (konštrukcia) vyplýva z rozporov (žalobkyňou relevantne nevysvetlených) vo vyjadreniach samotnej žalobkyne, resp. svedkyne, navyše (avšak nielen) v kontexte ich vzájomného blízkeho príbuzenského vzťahu. Správnym je podľa odvolacieho súdu konštatovanie súdu prvej inštancie, že žalobkyňa nepreukázala, že by darom od svojich rodičov obdržala peňažnú čiastku zodpovedajúcu kúpnej cene sporného bytu a túto aj následne na zaplatenie kúpnej ceny sporného bytu použila. Náležitou je podľa neho taktiež súvisiaca úvaha súdu prvej inštancie, že vo vzťahu k určujúcej skutočnosti sú bez právneho významu žalobkyňou akcentované listinné dôkazy. Uvedené doklady (obdobne tak prípadná ne/vedomosť otca žalovaného o odkúpení bytu) totiž podľa odvolacieho súdu vypovedajú len o tom, že predmetný byt skutočne pôvodne užívala iba žalobkyňa, nepreukazujú však zásadnú/rozhodujúcu právnu okolnosť (z hľadiska zákonom stanoveného momentu vzniku BSM) a to nadobudnutie veci z výlučných prostriedkov žalobkyne. Odvolací súd ďalej uviedol, že účelovým je tiež argument žalobkyne, v zmysle ktorého práve dokument (ktorým mala žalobkyňa žalovanému oznámiť, že byt nadobudla zo svojich úspor), ktorý žalovaný nepredložil, mal súd presvedčiť o pochybnostiach o pravdivosti skutkových tvrdení žalobkyne. Úvaha súdu prvej inštancie totiž nie je založená na tomto (jednom) dokumente (ale na súhrne viacerých čiastkových skutočností/východísk), predmetný argument súd prvej inštancie len dodal záverom na podporu/dokreslenie svojho konštatovania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Namietla, že z listinných dôkazov, ale aj z výpovede svedkyne B. L. jednoznačne vyplýva, že žalobkyňa predmetnú nehnuteľnosť nadobudla do svojho výlučného vlastníctva, a to jednak tým, že celá kúpna cena bola zaplatená výlučne z prostriedkov žalobkyne a ani z časti nebola uhradená z prostriedkov patriacich do BSM, ako aj tým, že kúpnu zmluvu uzavrela výlučne žalobkyňa, žalovaný ako vtedajší manžel, ktorému aj podľa tvrdenia odvolacieho súdu mal vzniknúť uzavretím manželstva nájomný vzťah a tým aj predkupné právo k predmetnému bytu a i napriek tomu žalovaný kúpnu zmluvu s predávajúcim neuzavrel. Poukázala aj na vyjadrenie žalovaného, v ktorom uviedol, že kúpna cena za byt mala byť zaplatená z prostriedkov, ktoré si manželia mali spoločne našetriť počas trvania manželstva. Žalobkyňa je toho názoru, že dôkazné bremeno tvrdenia, že byt nepatrí do BSM uniesla, súd len nesprávne právne posúdil túto otázku. Tvrdí, že dostatočne preukázala, že prostriedky na zaplatenie kúpnej ceny za byt neboli uhradené z BSM, ale len z jej výlučných prostriedkov, ktoré jej darovali rodičia. Namietla, že rozhodnutia súdov, a to tak odvolacieho ako aj súdu prvej inštancie sa pri riešení právnej otázky, či sporný byt patrí do BSM i napriek vykonanému dokazovaniu, resp. s podporou spochybnenia všetkých dôkazov predkladaných žalobkyňou, odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 42/2011. V ďalšom žalobkyňa nesúhlasí ani s prikázaním pozemkov do výlučného vlastníctva žalovaného, ktorý okrem podpisu kúpnej zmluvy sa nijakým spôsobom o ich nadobudnutie do BSM nepričinil. Žalobkyňa navrhla rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť. Zároveň žiadala aj o odklad vykonateľnosti rozsudku súdu prvej inštancie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žiadal dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnená osoba zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco, ale namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

8. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp.zn. II. ÚS 172/03].

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku tejto viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny.

Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

13. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 67/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017).

14. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ [vyjadrenej najmä v rozhodnutiach alebo stanoviskách najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež opakované vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnili názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom (porovnaj napr. sp. zn. 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017)]. Na uvedené nadviazal aj judikát prijatý na poslednom kolégiu najvyššieho súdu dňa 9. októbra 2018, ktorého právna veta znie: „do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986“ (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018)].

15. V danom prípade žalobkyňa v dovolaní po formálnej stránke právnu otázku riešenú odvolacím súdom konkretizovala tak, že uviedla, že rozhodnutia súdov sa pri riešení právnej otázky, či sporný byt patrí do BSM i napriek vykonanému dokazovaniu, resp. s podporou spochybnenia všetkých dôkazov predkladaných žalobkyňou, odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, pričom citovala rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 42/2011.

16. Žalobkyňa v dovolaní síce formálne označila za dovolací dôvod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, vychádzajúc z obsahu dovolania v skutočnosti vyčítala odvolaciemu súdu nesprávne zhodnotenie skutkového stavu. Ak je v dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci odôvodnené tým, že skutkový stav, z ktorého vychádzal odvolací súd, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, nie je z obsahového hľadiska splnená zákonná náležitosť dovolania vyplývajúca z § 428 CSP, a to jeho odôvodnenie dovolacími dôvodmi. Nesprávne zhodnotenie skutkového stavu (v tomto prípade podľa žalobkyne nesprávne zhodnotenie toho, že bol byt nadobudnutý do BSM a nie do výlučného vlastníctva) ako dovolací dôvod CSP nepozná.

17. Vychádzajúc z vyššie uvedených teoretických úvah dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňou nastolená otázka nie je takou dovolacou otázkou, akú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa obsahu dovolania žalobkyňa považovala za nesprávny záver súdov týkajúci sa dokazovania (najmä dôkaznej povinnosti) a skutkových zistení. Tento záver súdov ale nebol výsledkom aplikácie, či interpretácie konkrétneho ustanovenia právneho predpisu, ale bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Žalobkyňou nastolená otázka nie je otázkou právnou, teda takou otázkou, ktorej riešenie by záviselo od výkladu určitej konkrétnej hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej normy. Uplatnený dovolací dôvod žalobkyňa tak nevymedzila spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, t. j. neuviedla konkrétne, ktorú právnu otázku riešil odvolací súd nesprávne a v čom táto nesprávnosť spočíva, ale namietala posudzovanie dôkaznej povinnosti súdmi v základnom konaní. Namietala teda skutkové závery, ktoré nie je dovolací súd oprávnený preskúmať, pretože v zmysle ustanovenia § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd. Dovolací súd totiž nie je treťou inštanciou a dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. V dovolaní nastolená otázka má skutkovú (nie právnu) povahu, ktorá nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

18. Dovolací súd uvádza, že dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (napríklad rozhodnutia sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

19. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že žalobkyňa podala dovolanie, ktoré má náležitosti v zmysle § 428 CSP avšak dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Dovolací súd preto dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

20. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 453 ods. 3 druhá veta CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.